

**Orientació i Intervenció Psicopedagògiques a
l'Educació Secundària**

Codi: 42978
Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313754 Psicopedagogia	OT	0	A

Professor/a de contacte

Nom: Maria Inmaculada Adell Meseguer
Correu electrònic: MariaInmaculada.Adell@uab.cat

Equip docent

Maria Inmaculada Adell Meseguer
Carme Martínez Roca

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent extern a la UAB

Maria Inmaculada Adell Meseguer

Prerequisits

Cap específic

Objectius

Els objectius d'aquest mòdul són:

- 1.- Entendre l'orientació com un procés que acompanya el desenvolupament personal, acadèmic, professional/vocacional i ciutadà de l'alumnat.
- 2.- Planificar la tutoria com l'espai i el temps de relació, d'aprenentatge social, comunitari i de desenvolupament del pensament crític.
- 3.- Dissenyar i desenvolupar plans, programes, projectes i accions d'orientació personal, acadèmica i professional.
- 4.- Identificar, planificar i consensuar accions d'orientació i tutoria en coherència a la cultura i identitat de centre mitjançant el treball en xarxa entre els equips docents, agents externs al centre i famílies d'orientació i tutoria.
- 5.- Entendre l'avaluació com una oportunitat d'aprenentatge: de l'avaluació psicopedagògica, a la indagació i a l'avaluació formativa.

Competències

- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per a la millora personal.
- Analitzar l'organització i el funcionament dels centres educatius a fi de coordinar l'orientació personal, acadèmica i professional de tot l'alumnat juntament amb la comunitat educativa.
- Analitzar les dades obtingudes en l'avaluació psicopedagògica i emetre informes pertinents d'acord amb la naturalesa de les dades.
- Assessorar i orientar els professionals de l'educació, tenint en compte les mesures d'atenció a la diversitat en l'organització, el disseny, la implementació i l'avaluació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Desenvolupar habilitats i tècniques per a l'assessorament i l'orientació de les famílies.
- Determinar les necessitats psicopedagògiques dels alumnes, els grups i les organitzacions a partir de l'aplicació de diferents metodologies, instruments i tècniques avaluatives.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinaris) i desenvolupar actituds de participació i col·laboració com a membre actiu de la comunitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per a la millora personal.
2. Aplicar programes de seguiment educatiu que incloguin l'orientació i l'assessorament educatiu a les famílies per reforçar el seu paper orientador cap als seus fills.
3. Col·laborar amb l'equip docent de secundària en els processos de desenvolupament curricular i en l'elaboració de plans institucionals, especialment el pla d'acció tutorial en educació secundària, FP i batxillerat.
4. Col·laborar en el disseny de propostes de planificació didacticoorganitzativa per millorar la resposta educativa dels alumnes d'educació secundària.
5. Desenvolupar, dins del projecte educatiu del centre d'educació secundària, el pla d'orientació educativa (personal, acadèmica i professional) així com els criteris psicopedagògics per a l'atenció a la diversitat, les dificultats d'aprenentatge, de convivència i la promoció de l'èxit escolar.
6. Dissenyar estratègies d'orientació professional per a la transició al mercat laboral i l'ocupabilitat.
7. Elaborar i planificar programes/serveis d'orientació i assessorament que permetin una optimització dels processos d'ensenyament- aprenentatge i del rendiment acadèmic de l'alumnat d'educació secundària.
8. Elaborar informes diagnòstics i dictàmens d'escolarització per a tot l'alumnat d'educació infantil i primària amb necessitats específiques de suport educatiu.
9. Elaborar o actualitzar informes psicopedagògics que incloguin orientacions per a la intervenció educativa a secundària.
10. Identificar les necessitats educatives de l'alumnat de l'educació secundària, tant les que requereixin una continuació en l'atenció educativa com les específicament detectades en l'etapa de secundària.
11. Intervenir en l'elaboració i el desenvolupament de programes i accions d'assessorament i orientació educativa a partir de l'anàlisi institucional del centre educatiu d'ensenyament secundari.
12. Promoure l'aplicació dels plantejaments de la inclusió socioeducativa, identificant-ne les possibilitats i limitacions en l'etapa d'educació secundària.
13. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
14. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
15. Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinaris) i desenvolupar actituds de participació i col·laboració com a membre actiu de la comunitat.

Continguts

1. Orientació educativa i acció tutorial a l'alumnat de secundària. Orientació personal, acadèmica i professional. La relació entre orientació educativa i funció tutorial.

2. Tutoria i Orientació: El treball amb les famílies. L'entrevista.
3. Necessitats i fortaleces de l'alumnat en relació al desenvolupament personal, social, acadèmic i vocacional: autoconcepte i autoestima; convivència, participació, clima i conflictes; competències curriculars; tècniques i hàbits d'estudi; motivació; coneixement de l'entorn; maduresa vocacional i projecte vital.
4. Projecte educatiu de centre i l'acció tutorial i orientadora: Identitat i Cultura de centre. Horitzó compartit. De l'equip docent de secundària a l'equip educatiu. Documents estratègics de centre: PEC i Pla de convivència. Organització i lideratge.
5. L'orientació entesa com una mesura o suport universal d'atenció a tot l'alumnat. Disseny i desenvolupament de programes d'orientació personal, acadèmica i professional. El Disseny Universal d'Aprenentatge. La naturalesa de l'aprenentatge. Innovació, orientació i inclusió.
6. Treball en xarxa i co-creació d'espais i temps de reflexió i regulació. La intervenció psicopedagògica a partir de la identificació de les fortaleces i barreres del context. La indagació com a bastida de pensament i procés de transformació educativa per a garantir l'aprenentatge de tot l'alumnat i la millora professional docent.

Metodologia

La metodologia permetrà que l'aula sigui un laboratori d'experiències on l'alumnat i les docents puguin experimentar des de la pràctica tota incorporació de continguts. Aplicarem el Disseny Universal d'Aprenentatge com estructura de desenvolupament de les sessions:

Es prioritzarà l'acollida i la creació de vincles per mig de dinàmiques que ens permetin partir des dels coneixements previs de l'alumnat.

La incorporació de nous aprenentatges combinarà des de l'ensenyament tradicional, a la visualització de vídeos i lectures relacionades en aquests.

L'aplicació d'aquests nous continguts es realitzarà per mig d'accions participatives per part de tot l'alumnat mitjançant el treball cooperatiu i per projectes, desenvolupant el pensament crític i l'autonomia i propiciant l'aprenentatge col·lectiu i social.

La integració d'aquests nous aprenentatges s'avaluaran de manera continuada, mitjançant la regulació dels processos, de l'autoavaluació i de la coavaluació; a més de l'avaluació per mig del treball d'evidències.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions per part del professorat dels aspectes bàsics dels continguts del temari. Anàlisi de casos; simulacions de situacions professionals	60	2,4	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Tipus: Supervisades			
Treball individual i en grups, supervisat pel professorat, on s'amplia informació i lectures que permeten completar la resolució de casos, les simulacions o els exemples d'evidències presentades a les classes	48	1,92	2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Treball individual de recerca de documentació, reflexió i redacció d'evidències del portfoli. Autoavaluació	140	5,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,

Avaluació

L'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge s'expressa per mig de la reflexió i l'aplicació dels continguts al llarg del mòdul.

A la vegada, el resultat de l'avaluació es determina per mig de la concreció i l'elaboració individual i grupal de quatre accions, en forma d'evidències d'aprenentatge.

Cal aprovar amb un mínim de 5 cada evidència per a poder fer mitjana.

Les diferents evidències s'han de lliurar en el temps i en la forma proposada i rebran un retorn valoratiu que inclouin els elements que permetin la seva millora.

Aquest retorn valoratiu de cadascuna de les evidències s'haurà de publicar en el campus virtual en el termini màxim d'un mes després de la seva realització, i s'ofereix revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació.

D'acord a la normativa de la UAB, el plagi o còpia d'algun treball o prova escrita es penalitzarà amb un zero com a nota de l'evidència perdent la possibilitat de recuperar-la.

L'assistència a les sessions presencials és obligatòria, havent d'assistir l'estudiant, per tant, a un mínim del 80%. En cas contrari l'avaluació correspondrà a un no presentat.

El tractament de casos particulars, dubtes, suggeriments, etc. s'hauran de plantejar al professorat en la primera setmana del mòdul.

Les evidències seran les següents:

Nº	Evidència	Criteris avaluació
1	Anàlisi de necessitats i fortaleces per al desenvolupament del projecte personal/acadèmic/professional Data aprox d'entrega: 10/01/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Perspectiva holística. • Aplicació d'estratègies sistemàtiques. • Contextualització i justificació adequades.
2	Disseny d'instrument per a la realització d'entrevista amb alumnat o famílies Data aprox d'entrega: 20/02/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Perspectiva holística i processual • Aplicació de les fases de l'entrevista • Utilització de metodologies apropiades • Sistematització i claredat. • Viabilitat d'utilització en context per al què s'ha creat.

3	<p>Disseny i desenvolupament grupal d'un programa o projecte d'orientació per a la millora dels aprenentatges de l'alumnat a partir de l'anàlisi del context d'un centre, etapa, nivell o curs.</p> <p>Data aprox d'entrega: 19 o 26/04/2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Observació i identificació de barreres del context. • Disseny i fases del programa o projecte. • Idoneïtat del programa en relació al cas escollit. • Presentació (exposició oral), posar en acció i reflexió i anàlisi personal i grupal. • Autoavaluació i coavaluació.
---	--	---

4	<p>Lectura d'articles per desenvolupar l'acció indagadora i orientadora per promoure la transformació educativa. Anàlisi d'un text i reflexió individual.</p> <p>Data aprox d'entrega: 30/04/2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Idoneïtat psicopedagògica de les reflexions individuals. • Grau de possibilitat i d'aplicabilitat. • Reflexió i anàlisi personal.
---	---	---

- **Activitats de recuperació:** Les evidències que no arribin a la suficiència podran recuperar-se amb una nota màxima de 5 dins un termini màxim d'entrega acordat amb el docent corresponent.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Evidències d'aprenentatge	85%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Evidències d'autoaprenentatge	5%	2	0,08	1, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13
Percentatge d'assistència	10%	0	0	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15

Bibliografia

Álvarez González, M. (2009). Modelos explicativos de la orientación profesional. En L.M. Sobrado y A. Cortés (coords.), Orientación Profesional. Nuevos escenarios y perspectivas (pp.47-72). Madrid: Biblioteca Nueva.

Alvarez, González, M. (coord..) (2007). La Madurez para la carrera en la educación secundaria. Evaluación e intervención. Sevilla: EOS.

Alvarez, M. i Bisquerra, R. (Coords.) (1996). Manual de orientación y tutoría. Barcelona: Praxis.

Aymerich, R.; Lloró, J. M.; Roca, E. (2011) Junts a l'aula? Present i futur del model d'educació comprensiva a Catalunya. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Bisquerra, R. (1998) Modelos de orientación e intervención psicopedagógica. Barcelona, CISS-Praxis (última edición 2003):

Calderón, I.; Habegger, S. (2012) Educación, hándicap e inclusión. Granada: Octaedro/Mágina.

Comas, M. (dir.) y altres (2014) Llibre Blanc de la participació de les famílies a l'escola, Barcelona: Informes breus, 51, Fundació Jaume Bofill.

Donoso, T i Figuera, P. (2007) Niveles de diagnóstico en los procesos de inserción y orientación profesional. Revista electrónica de Investigación Psicoeducativa, 11, vol 5(1), 103-124.

<http://www.investigacion-psicopedagogica.org/revista/new/ContadorArticulo.php?153>

Duran, D. (coord.) (2003) Tutoria entre iguals. Bellaterra (Barcelona): ICE UAB.

Echeverría, B. (Coord.) (2008). Orientació professional. Barcelona: UOC.

Funes, J. (2009). L'acompanyament de nois i noies adolescents en les seves transicions quan s'acaba l'escolaritat secundària obligatòria. Diputació de Barcelona [en línia].

<http://www.diba.cat/educacio/recursos/publica/publicacions/acompanyament.asp>

Gairin, J. y Martínez, M. (2003). La col·laboració entre centres educatius. Coordinació entre les etapes de primària i secundària dels centres docents públics. Documento policopiado (90 págs). Convenio de investigación Ayuntamiento de Cerdanyola del Vallès - Departament de Pedagogia Aplicada. Junio de 2003.

Gallego González, S.; Riart, J. (coord.) (2006) La tutoría y la orientación en el siglo XXI: nuevas propuestas. Barcelona, Octaedro Ed.

García-Sánchez, J. N. (coord.) (200) Aplicaciones de intervención psicopedagógica. Madrid: Pirámide.

Instituto de la Mujer (2005). Guía de sensibilización y formación en igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Jariot, M. (2005). El diseño de programas de orientación integrados en el núcleo formativo. Educar, 36, 131-154.

Jubany, J. (2012) Connecta't per aprendre. Aprenentatge social i personalitzat. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

Junta e Andalucía (2007). Guía de buenas prácticas para favorecer la igualdad entre hombres y mujeres en educación. Sevilla: Consejería de Educación. Junta de Andalucía.

La Prova, A. (2017) La práctica del aprendizaje cooperativo. Madrid: Narcea.

Longàs, J. (2007) La escuela orientadora: la acción tutorial desde una perspectiva institucional. Madrid: Narcea.

Marchena Gómez, R. (2005) Mejorar el ambiente en las clases de secundaria. Málaga: Ediciones Aljibe.

Martínez, M. (2004). La transición de primaria a secundaria. La experiencia de dos centros de Cerdanyola del Vallès. En López Yáñez, J. et. Alt. Actas del octavo congreso de Organización de Instituciones Educativas. Sevilla: Universidad de Sevilla. Pp. 899 - 908.

Martínez, M. (2009b). Competencias, Orientación y TIC. Educaweb nº 183.

<http://www.educaweb.com/noticia/2009/02/09/competencias-orientacion-tic-13467.html>

Martínez, M. (2010). L'orientació a les xarxes locals de transició escola - treball. Diputació de Barcelona [en línia]

<http://www.diba.cat/educacio/recursos/publica/publicacions/orientacio.asp>

Martínez, M. (2011). La tutoría y la orientación en las prácticas profesionalizadoras. Guías Práxis FP. Barcelona: Wolters Kluwer. Pp. 1 - 28.

Martínez, M. I Pinya, C. (2012). Els instituts escola. Aspectes Curriculars, organitzatius i d'orientació. Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. Documents nº 21.

<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20superior%20d%27avalua/Pdf%20i%20altres/Static%2>

Martínez, M. I Albaigés, B. (directors) (2013). L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2013. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Onrubia, J. (coord.) (2004) Criterios psicopedagógicos y recursos para atender la diversidad en secundaria. Barcelona: Graó.

Pont, E. (2008) Situacions vitals estressants i resiliència a l'adolescència. Tesis doctoral. Barcelona: Facultat de Psicologia-Universitat de Barcelona.

Robinson, K. Y Aronica, L. (2015) Escuelas creativas, Barcelona: Grijalbo.

Romero Rodríguez, S. (2004). Aprender a construir proyectos profesionales y vitales. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 15 (2). 337-354.

Salvà Mut, F. (2008). Inserción sociolaboral y colectivos en exclusión y riesgo de exclusión. *Formación XXI. Revista de formación y empleo*.

<http://formacionxxi.com/porqualMagazine/do/get/magazine/2012/04/text/xml/20.xml.html#/porqualMagazine/do/g>

Sanz, R. (2001). Orientación psicopedagógica y calidad educativa. Madrid: Pirámide.

Sobrado, L.M., y Cortés, A. (Coords.) (2009). Orientación Profesional. Nuevos escenarios y perspectivas. Madrid: Biblioteca Nueva.

Willingham, D. T. (2011) ¿Por qué a los niños no les gusta ir a la escuela? Barcelona: Graó.